

МӨНГӨ ХҮҮЛЭЛТТЭЙ ТЭМЦЭХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТАНИЛЦУУЛГА

Энэхүү хуулийн төслийг боловсруулах үндэслэл нь Монгол Улсад зээлийн зах зээлд тогтсон хэт өндөр хүү, мөнгө хүүлэлтийн шинжтэй үйл ажиллагаа иргэд, өрх, аж ахуйн нэгжийн санхүүгийн тогтвортой байдалд ноцтой эрсдэл учруулж, нийгэм, эдийн засгийн сөрөг үр дагавар дагуулж байгаатай шууд холбоотой юм. Сүүлийн жилүүдэд банк, банк бус санхүүгийн байгууллага, ломбард болон хувь хүнээс олгож буй зээлийн нийт бодит өртөг бодит орлого, эдийн засгийн өсөлтийн хурдаас давсан хэвээр байгаа нь зах зээлийн өөрөө зохицох механизм бүрэн ажиллахгүй байгааг харуулж байна.

Хуулийн төсөл нь зээлийн зах зээлийг хэт захиргаадалтгүйгээр, олон улсын нийтлэг жишигт нийцүүлэн зохистойгоор зохицуулах, зээлдэгчийг санхүүгийн мөлжлөгөөс хамгаалах, зээлийн үйлчилгээний ил тод, шударга байдлыг хангахад чиглэгдсэн. Үүний тулд зээлийн нийт бодит хүү (APR)-ийн ойлголтыг хуульчилж, зээлийн хүү, шимтгэл, үйлчилгээний төлбөр, албадан даатгал болон зээлтэй шууд холбоотой бүх төлбөрийг нэгтгэн бодит өртгийг ил тод тооцох эрх зүйн үндсийг бүрдүүлж байна.

Төслийн хүрээнд мөнгө хүүлэлтийг хууль зүйн хувьд тодорхойлж, Монголбанкны бодлогын хүүтэй уялдуулсан уян хатан хязгаар тогтоох зохицуулалтыг тусгасан. Ингэснээр инфляц, макро эдийн засгийн нөхцөл байдал өөрчлөгдөхөд зээлийн хүүгийн дээд хязгаар автоматаар уялдан өөрчлөгдөх боломж бүрдэх бөгөөд зах зээлийн огцом гажуудал үүсэх эрсдэлийг бууруулна.

Хуулийн төсөл нь банк, банк бус санхүүгийн байгууллага, хадгаламж зээлийн хоршоо, ломбард болон бусад зээл олгох үйл ажиллагаа эрхэлж буй этгээдэд жигд үйлчлэх бөгөөд зээлийн төрөл, зорилго, эрсдэлийн түвшнээс хамааруулан бодит хүүгийн дээд хязгаарыг ялгаатай тогтоохоор тусгасан. Ингэснээр нийгмийн эмзэг бүлэгт хамаарах тэтгэвэр, цалингийн зээл, жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг дэмжих зээлд илүү хамгаалалт бий болно.

Мөн хуулийн төсөлд зээлийн гэрээ байгуулах явцад зээлдэгчид нийт бодит хүү, төлөх нийт дүн, илүү төлөгдөх хүүгийн хэмжээг урьдчилан ойлгомжтой, ил тод мэдээлэх үүргийг зээлдүүлэгчид хүлээлгэж, мэдээллийн тэгш бус байдлыг арилгах зохицуулалтыг тусгасан. Энэ нь иргэд санхүүгийн шийдвэрээ ухамсартай гаргах нөхцөлийг бүрдүүлэх чухал алхам юм.

Хяналт, хариуцлагын хувьд хуулийг хэрэгжүүлэх чиг үүргийг Монголбанк, Санхүүгийн зохицуулах хороо тус тус хариуцахаар зааж, зөрчил гаргасан тохиолдолд илүүдэл хүүг хүчингүй болгох, буцаан олгуулах, орлогыг улсын орлого болгох, давтан зөрчилд хатуу арга хэмжээ авах шаталсан хариуцлагын тогтолцоог бий болгож байна. Энэ нь зөвхөн шийтгэх бус, зээл олгогчдын үйл ажиллагааг урьдчилан сахилга баттай болгох зорилготой.

Хуулийн төсөл батлагдсанаар зээлийн бодит өртөг дунд хугацаанд буурч, өрхийн санхүүгийн дарамт багасах, аж ахуйн нэгжүүдийн хөрөнгө оруулалтын чадавх сайжрах, эдийн засгийн идэвхжил нэмэгдэх эерэг нөлөө хүлээгдэж байна. Түүнчлэн мөнгө хүүлэлттэй холбоотой маргаан, нийгмийн хурцадмал байдал, хууль бус зээлийн эрсдэл буурах нөхцөл бүрдэнэ.

Энэхүү хуулийн төсөл нь Монгол Улсын Үндсэн хуульд заасан иргэний өмчийн эрх, шударга өрсөлдөөнийг хамгаалах зарчимтай нийцэхийн зэрэгцээ Иргэний хууль, Банкны тухай хууль, Банк бус санхүүгийн үйл ажиллагааны тухай хууль болон бусад холбогдох хууль тогтоомжтой уялдан хэрэгжих боломжтойгоор боловсруулагдсан болно.

--- оОо ---

ХУУЛЬ САНААЧЛАГЧ